

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Султонмамади Гулмамад дар мавзу и
“Динамикаи ҷамъшавии пайвастагиҳои фитохимиявии растании Сич
(*EREMURUS*) дар шароити гуногуни экологӣ” барои дарёфти дараҷаи
илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 – Биохимия

Яке аз самтҳои муосири физиология ва биохимияи растаниҳо ин ҷустуҷӯ намудани моддаҳои табиӣи фаъоли биологӣ мебошад, ки сарчашмаи онҳо ашёи хоми ғайримуқаррарии наботот ба ҳисоб меравад. Аз ҷумла, барои гирифтани пайвастагиҳои фитохимиявии табиӣ (ба монанди α -токоферолҳо, каротиноидҳо, кислотаи аскорбин, глутатион, полисахаридҳои гуногун, пайвастагиҳои фенолӣ, флаваноидӣ, инчунин пайвастагиҳои нитрогении сулфурдор) аз таркиби растаниҳо ба ҳисоб меравад. Ин пайвастагиҳо манбаи иловагии доруҳои нави дорои фаъолияти антибиотикӣ ва зиддивирӯсӣ мебошанд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки омӯзиши пайвастагиҳои фитохимиявии таркиби растании Сич (*Eremurus*) яке аз манбаъҳои ашёи хом барои истеҳсол кардани доруҳои растанигӣ мебошад, зеро он аз пайвастагиҳои рағани мумӣ, фенолҳо, сафедаҳо, полисахаридҳои дар об ва кислота халшаванда-глюкоманнан, фруктозан ва моддаҳои пектин бой мебошад.

Муаллифи кори диссертатсионӣ бори аввал аз таркиби Сичи ҳисорӣ (*E. hissaricus* Vved) ва Сичи калон (*E. robustus* Regel) пайвастагиҳои фитохимиявӣ (ПФХ) ба монанди ҷарби мумӣ, фенолҳо, карбогидратҳо ва сафедахоро ҷудо кардааст, ки растании номбурда дорои пайвастагиҳои фитохимиявии зиёд мебошад. Ин пайвастагиҳои омӯхташуда, дар раванди истеҳсолоти дорухҳои растанигӣ ва кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳадди имкон нав мебошанд.

Кори диссертатсионии Султонмамади Гулмамад аҳамияти назариявӣ ва амалии калон дорад. Аввалин маротиба аз таркиби пайвастагии фенолии растании Сичи ҳисорӣ (*E. hissaricus* Vved) бо усули электрофорези қатрагӣ компонентҳои химиявӣ ба монанди ресвератрол, 2-(4-гидроксифенил) этанол,

кверситирон, гомованилин, синапин, 3,4-диметоксибензол, транс-ферулат, гомогентизинат, ванилин, транс-коричинат, фисетин гидрат ва эпикатехин ва бо усули ХМСБ компонентҳои химиявии таркиби полисахаридҳои Сичи хисорӣ (*E.hissaricus* Vved) ба монандӣ галактоза, сахароза, фруктоза, рафиноза, стахиоз ва арбиноза чудо карда шуааст.

Таҳқиқотҳо бо усулҳои муосири биохимиявӣ гузаронида шуда, оид ба мавзӯи рисола 8 мақолаи илмӣ - 6 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и Федератсияи Россия, 6 фишурдаи илмӣ дар Конфронсҳои байналмилалӣ ва 4 фишурдаи илмӣ дар Конфронсҳои ҷумҳуриявӣ нашр карда шудаанд.

Бо назардошти гуфтаҳои болозикр, яъне таҳлили пурраи автореферати диссертатсия қайд кардан зарур аст, ки кори диссертатсионӣ дар мавзӯи “Динамикаи ҷамъшавии пайвастагиҳои фитохимиявии растании Сич (*EREMURUS*) дар шароити гуногуни экологӣ” ба талаботи КОА -и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он Султонмамади Гулмамад барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 – Биохимия сазовор мебошад.

Сарходими илмии Институти биологӣ Помир ба номи академик Х.Ю.Юсуфбекови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, академики АМИТ, доктори илмҳои кишоварзӣ

 А.С. Фелалиев

Имзои академики АМИТ, д.и.к. А.С. Фелалиев-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Шӯъбаи кадрҳои Институти биологӣ Помир ба номи академик Х.Ю.Юсуфбекови АМИТ

Л. Наврузкулова

Суроға: 736000, Тоҷикистон, ВМКБ, ш. Хоруғ, кучаи ба номи У. Холдоров, 1
Институти биологӣ Помир ба номи академик Х.Ю.Юсуфбекови АМИТ

Почтаи электронӣ: felaliev@mail.ru; тел. мобили: +992 93 786 97 77